

- класів: навч. посібник. Городище, 2010. 32 с.
3. Гуревич Р. С. Мобільне навчання – нова технологія професійної освіти XXI століття. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Луганськ, 2012, № 20 (255). С. 113-119. URL: http://vuzlib.com.ua/articles/book/20864-Visnik_luganskogo_nacionaln/13.html \ (дата звернення: 06.11.2021)
 4. Льяна В. М. Попередження дислексій у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку : навчально-методичний посібник. 2014. 120 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/> (дата звернення: 06.11.2021).
 5. Іншакова О. Б. Порушення письма та читання : теоретичний та експериментальний аналіз. Москва : Дидактика Плюс, 2009.
 6. Момот Т. П. Попередження і подолання дислексій та дисграфій у дітей сьомого року життя : навчально-методичний посібник вчителя-логопеда. Черкаси: ЧОІПОПП, 2011. 92 с.
 7. Смовська Л. К. Науково-теоретичні засади проблеми порушення читання. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації* : матеріали VIII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Суми : ФОП Цьома С. П., 2019. 196 с.

УДК 376.3:616.89

Л. О. Руденко

*вихователь закладу дошкільної освіти
(ясла-садок) №21 «Волошка»
Сумської міської ради*

АКТИВІЗАЦІЯ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ГРУПИ РАНЬОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ

У статті розглядаються питання активізації мовленнєвої діяльності дітей групи раннього віку засобами казкотерапії.

В статье рассматриваются вопросы активизации речевой деятельности детей группы раннего возраста средствами сказкотерапии.

The article discusses the issues of enhancing the speech activity of young children by means of fairy tale therapy.

Ключові слова: мовленнєва діяльність, активізація, група раннього віку, заклад дошкільної освіти, казкотерапія.

Ключевые слова: речевая деятельность, активизация, группа раннего возраста, заведение дошкольного образования, сказкотерапия.

Keywords: speech activity, activation, early age group, preschool institution, fairy tale therapy.

Постановка проблеми. У наш час вчені вивчають педагогічні, психологічні, медитативні властивості та можливості казок. Дослідники цього питання зазначають, що жодні комп'ютерні забави не зможуть замінити казку. Вона може в захоплюючій, одночасно доступній формі показати дитині навколишнє життя, людей, їх вчинки і долі. Дає можливість «приміряти» на себе чужі ролі та переживання. Ця уні-

кальна можливість «програти» життєву ситуацію без шкоди для власного життя ставить казку в ряд найефективніших способів освітньої роботи з дітьми.

Особливого значення набуває робота з казкою у ході активізації мовленнєвої діяльності в дітей групи раннього віку закладу дошкільної освіти, адже саме ранній вік є фундаментом подальшого розвитку дитини та її соціалізації, яка буде неможливою за умови відсутності у дитини мовлення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий вплив казки на формування, розвиток та корекцію особистості дитини обґрунтований дослідженнями науковців (А. Богуш, Н. Гавриш, А. Гнезділов, Т. Зінкевич-Євстигнеєва, В. Сухомлинський, С. Чемортан та ін.). Учені зазначають, що прояви творчості в дошкільному віці залежать від рівня розвитку психічних процесів, які впливають на характер творчих дій, самі ж психічні процеси вдосконалюються у творчій діяльності (Л. Виготський, Л. Венгер, Н. Гавриш, О. Дяченко, О. Запорожець, Г. Костюк, Г. Люблинська, В. Мухіна, С. Рубінштейн та ін.).

Як доводить Н. Гавриш, інсценування казки (як вид художньо-мовленнєвої діяльності, зокрема театральнo-мовленнєвої) потребує відповідного рівня розвитку мовлення, мислення, уяви й емоційно-вольової сфери та водночас забезпечує їх гармонійний та ефективний розвиток [1].

Казкотерапія – це метод психологічної корекції, що сприяє роз-

витку гармонійної особистості та вирішенню індивідуальних проблем. У науці існує концепція казкотерапії, створена зарубіжними дослідниками (У. Баєр, Е. Берн, Е. Фромм) і російськими вченими (А. А. Осипова, Т. Д. Зінкевич-Євстигнеєва, Д. Соколов та ін.). Казка дозволяє дітям в особливій метафоричній формі позначати для себе специфічні дитячі теоретичні питання про влаштування світу (про добро і зло, життя і смерть тощо) і вирішувати проблему невизначеності (тобто прогнозувати події, будувати власну поведінку на основі створення цілісної міфологічної картини світу) [3, с. 41].

Проте, незважаючи на низку досліджень, питання застосування казкотерапії у роботі з активізації мовленнєвої діяльності дітей групи раннього віку й досі залишаються відкритими.

Мета статті – висвітлити можливості активізації мовленнєвої діяльності дітей групи раннього віку засобами казкотерапії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Можливості використання казки в роботі з дітьми дошкільного віку досить різноманітна. Одним із провідних напрямів такої роботи є робота з активізації та розвитку мовлення дітей. Так, розвиток мовленнєвої активності за допомогою казкотерапії дошкільників в закладі дошкільної освіти здійснюється у всіх видах діяльності: у процесі організованої освітньої діяльності, в режимних моментах і в самостійній діяльності дітей.

Використання казкотерапії у навчанні дошкільників розвиває:

- *активність* – від потреби в емоційній розрядці до самовираження в мовленнєвій діяльності;
- *самостійність* – від орієнтації в засобах виразності, проблемних ситуаціях казки, до пошуку адекватних способів самовираження в мовленні та рухах;
- *творчість* – від наслідування дій дорослого, виразного мовлення до спільного складання словесних описів;
- *емоційність* – від сприймання образів казки до адекватного втілення власного досвіду в дії, ритмі та слові;
- *довільність* – від переживання емоційних станів казкових героїв, розуміння образних виразів до оцінки власних усних повідомлень і емоційних вчинків;
- *зв'язне мовлення* – від продовження фраз дорослого до міркувань про казкові образи [4, ст. 189].

У своїй роботі ми намагаємося ввести казкотерапію й у роботу з дітьми групи раннього віку, бо вважаємо за необхідність активізувати мовлення дітей саме цієї вікової категорії. Казка, на нашу думку є найбільш сприятливим засобом роботи над розвитком мовленнєвої діяльності дитини.

На початку навчального року, під час знайомства з дітьми та їх батьками, ми обов'язково звертаємо увагу на те, що у дітей групи раннього віку не розвинене мовлення: вони висловлюються короткими словосполученнями або взагалі відповідають окремими словами. Спи-

раючись на дані результатів опитування батьків слід зазначити, що лише 5 % батьків читають книжки дітям щодня, 10% батьків читають часто, 30 % батьків читають іноді і аж 55 % батьків не читають взагалі.

Однією з причин нечитання дітям батьки вважають свою зайнятість. Ще на їх думку з появою багатьох центрів раннього розвитку, де дітей всьому вчать, потреба в читанні книжок відпала сама собою. На нашу ж думку, сімейне читання стало підмінятися переглядом телевізора й іграми на планшеті. Такий вид діяльності значно простіший. Адже ж читати і слухати – це праця, яка вимагає терпіння і розуміння прочитаного. Дитина розмірковує, думає, представляє і вливається в образи. Знайомство з книжками і читання казок є невід'ємною частиною мовленнєвого розвитку – найважливішого засобу комунікації.

На початку року ми застосовуємо тривалі та короткострокові спостереження за дітьми під час занять, бесід, ігрових і творчих завдань, вирішення проблемних ситуацій, конкурсів, вікторин, свят. І тут також виникає низка проблем: багато дітей погано проявляють свою активність, трохи пасивні, затиснуті, не можуть повністю розслабитися, «вжитися в роль», ініціаторами ігор виступають одні й ті ж діти, більшість дітей із радістю сприймають роль, але не вмюють активно користуватися своїм мовленням, рухами, мімікою, не вмюють імпровізувати.

Враховуючи ситуацію з активізацією мовлення дітей групи ранньо-

го віку, з огляду на важливість і необхідність формування особистісних якостей дитини, ми ставимо за мету в короткі терміни долучити дітей до казки, формувати культуру спілкування і культуру сприймання прочитаного з метою реалізації особистісних якостей дитини і розвитку її творчого потенціалу. У своїй роботі використовуємо різноманітний комплекс нових форм, методів і технологій.

Слід зазначити, що казка виконує виключно важливі мовленнєві та комунікативні функції:

- пізнавальну, оскільки збагачує та активізує словниковий запас дитини;
- лексико-образну, оскільки формує мовленнєву культуру особистості;
- активізує і розвиває внутрішню слухомовленнєву пам'ять дитини;
- при переказі, драматизації – становлення мовленнєвої культури;
- розвиваються основні мовленнєві функції – експресивна (вербально-образний компонент мовлення) і комунікативна (здатність до спілкування, розуміння, діалогу);
- розвивально-терапевтичну, оскільки має психотерапевтичний ефект, так званий катарсис (очищення душі, умиротворення, зняття стресу) [3, с. 88].

Фахівці в галузі розвитку та корекції мовленнєвого розвитку пропонують вихователям груп загальнорозвиваючої спрямованості включати в освітній процес елементи казкотерапії, яка дозволяє

підвищувати розумову і емоційну активність, знімати фізичну і психічну напруженість, удосконалювати у дітей мовленнєві навички.

Дослідники зазначають, що казка – це неперевершене творіння, створене автором або ж народом. У ній укладені невичерпна фантазія і мудрість, основи моральності та духовності, етики, гуманізму, толерантності. Життя людини без них було б позбавлене головного джерела оптимізму і життєлюбства – надії та віри в диво [5].

Аналізуючи особливості сприймання та розуміння тексту казки дошкільниками, слід звернути увагу на специфіку даного процесу. Вона визначається характером психіки дітей, конкретністю їх мислення, маленьким життєвим досвідом і недостатнім рівнем знань. На думку учених, існують наступні стадії сприйняття художнього твору:

- безпосереднє сприймання, відтворення образів і їх переживання;
- розуміння ідейного змісту твору, естетична оцінка;
- вплив літератури на особистість як наслідок сприймання [2, с. 35-36; 6, с. 27].

Науковці зазначають існування певної динаміки процесу розуміння дітьми казки. Також багато дослідників наголошують на тому, що казка є доступною дітям уже в переддошкільному віці. У дитини двох-трьох років, можна викликати інтерес до долі героя оповідання, пробудити бажання стежити за ходом подій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, виходячи із вищезазначеного, у роботі з дітьми групи раннього віку закладу дошкільної освіти доцільно використовувати різноманітні варіанти роботи із казкою. Ефективність їх використання в цей період забезпечується специфікою діяльності дитини цього віку, а також особливістю зазначеного жанру літератури. Організація казкового сюжету полегшує процес сприймання, розуміння та відтворення її змісту дітьми. Казка дозволяє у доступній формі пізнавати складні явища й почуття та є ефективним засобом розвитку та збагачення мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєво-творчої діяльності в дошкільному дитинстві : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. К., 2002. 438 с.
2. Запорожец А. В. *Психология восприятия сказки ребенком дошкольником. Дошкольное воспитание.* 1988. № 9. С. 34 – 41.
3. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Практикум по сказкотерапии. СПб. : ООО «Речь», 2002. 310 с.
4. Сухомлинский В. А. Комната сказки. Избранные произведения в 5-ти т. К. : Радянська школа, 1980. Т.3. С. 188-200.
5. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. К. : Либідь, 2002. 560 с. URL: http://eduknigi.com/ped_view.php?id=36 (дата звернення: 26.10.2021).
6. Якобсон П. М. Психология художественного восприятия. М. : Искусство, 1964. 86 с.

УДК 159.922.76+376.-058

Ю. О. Скринник

*магістрантка спеціальності
Спеціальна освіта
(Логопедія. Спеціальна психологія)
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ МАЮТЬ РОЗЛАДИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ

У статті розглядаються особливості організації корекційної роботи з дітьми дошкільного віку, які мають розлади аутичного спектру. Особлива увага приділена опису сучасних методик роботи з даною категорією дітей та специфіці використання емоційно-рівневого підходу під час корекційної роботи з розвитку мовлення.

В статье рассматриваются особенности организации коррекционной работы с детьми дошкольного возраста, имеющие нарушения аутичного спектра. Особое внимание уделено описанию современных методик работы с данной категорией детей и специфике использования эмоционально-уровневого подхода при коррекционной работе по развитию речи.

The article discusses the features of the organization of correctional work with preschool children with autism spectrum disorders. Particular attention is paid to the description of modern methods of working with this category of children and the specifics of using the emotional-level approach in corrective work on the development of speech.

Ключові слова: *розлади аутичного спектру, корекційна робота, емоційно-рівневий підхід, розвиток мовлення.*